

Toimittajatapaaminen, SuomiAreena, Reposaari 19.7.2010

"Tyhjeneekö suomalainen ruokapöytä kotimaisesta kalasta?"

Mikä on ammattikalastuksen tulevaisuus?

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Arvoisat toimittajat, hyvät naiset ja herrat,

- **Kalatalouden toimintaympäristö** on muuttunut merkittävästi siitä, kun Suomi jo yli 15 vuotta sitten liittyi Euroopan unionin jäseneksi. Lähes kaikkea toimintaa ohjaavat yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan periaatteet ja säännöt.
- **EU:n yhteinen kalastuspolitiikka** on jälleen kerran uudistuksen kohteena. Lupauksia herättävää on se, että uudistettavassa lainsäädännössä otettaisiin huomioon jäsenmaiden erityisolosuhteita. EU:n komissio katsoo, että alueellista lähestymistapaa tulisi vahvistaa. Me kannatamme tätä hyvin lämpimästi. Pyrimme myötävaikuttamaan siihen, että alueelliset olosuhde-erot huomioon ottava toimintatapa olisi käytännön todellisuutta esim. meidän kalavesillämme Itämeren piirissä.
- Alueellinen tarkastelu on mielestäni välttämätöntä, sillä jäsenvaltioiden olosuhteet ja tarpeet kalastusasioissa ovat hyvin erilaisia. Yhteinen säädöspohja on usein eri jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavien tarpeiden perusteella tehty kompromissiratkaisu. Kun lainsäädäntöä aletaan tehdä nykyistä enemmän niin, että alueelliset näkökohdat vaikuttavat päätöksen tekoon, ollaan täysin oikeilla jäljillä. Se parantaa päätösten sisältöä ja sen myötä niiden noudattamista sekä myös EU:n uskottavuutta kansalaisten silmissä.
- Edellä sanomani luo pohjaa kalastuselinkeinojen harjoittamiselle Suomessa.
- Suomi on EU:ssa nostanut esiin myös **pienimuotoisen rannikkokalastuksen** aseman turvaamisen ja parantamisen. Rannikkovesiemme kalakannat ovat pääosin hyvässä kunnossa ja runsaita. Niiden varassa on mahdollista harjoittaa kalastuselinkeinoa kestävästi ja tuottavasti. Haluamme uuteen EU:n perusasetukseen erityisesti rannikkokalastuksen edellytysten parantamista tarkoittavat säädökset, etenkin investointitukia koskien (alusten ja moottoreiden uusiminen, valikoivien pyydysten kehittäminen ja hankkiminen, talvikalastusvälineistön hankkiminen).

- Valitettavasti tilanne ei rannikoillamme kuitenkaan ole lähelläkään ihanteellista, sillä kalastajien työtä häiritsevät yhä hylkeiden tuhatpäiset laumat ja nyttemmin myös voimakkaasti kasvanut merimetsokanta.
- **Merihylkeet** ovat edelleen suurin haitta, joka koettelee merialueilla harjoitettavaa ammattikalastusta ja vesiviljelyä. Itämeren merihyljekannat ovat voimakkaita ja hylkeiden aiheuttamat vahingot mittavia. Ongelmaan haetaan ratkaisuja pyyntitekniikoita kehittämällä ja hylkeitä kestäviä pyydysmateriaaleja käyttämällä.
- Ongelmia on lievennetty myös määräraikaisilla hylkeen sietopalkkioilla. Niillä halutaan auttaa ammattikalastajia, jotka jatkavat ammatinharjoittamista hylkeiden aiheuttamista ongelmista ja tulonmenetyksistä huolimatta. Sietopalkkio maksetaan hakemuksesta ammattikalastajille, jotka jatkavat elinkeinoaan. Vesiviljely-yritykset voivat myös hakea näitä palkkioita. Ministeriössä haetaan myös keinoja pyydyksillä käyvien ongelmayksilöiden poistamiseksi nykyistä tehokkaammin.
- **Merimetsokantaa** vähennetään nyt aikuisia lintuja ampumalla. Henkilökohtaisesti pitäisin parhaimpana ratkaisuna kannan kasvun pysäyttämistä ja kääntämistä laskuun munien öljyamisellä tai rei'ittämällä. Rei'ittämistä tänä vuonna jo kokeillaankin Mynälahdella ELY-keskuksen myöntämän luvan turvin. Se on ekologisesti kestävä tapa estää ylisuurten ikäluokkien syntyminen.
- **Lohenkalastus** ja lohenkalastuksen säätely on ollut erittäin herkkä aihe kautta vuosisatojen. Tärkeimmät lohikannat Itämerellä, sen pohjoisissa osissa, ovat voimistuneet, osin kestävän enimmäistuoton tasolle. Tässä tilanteessa onkin hyvät edellytykset hakea yhteistä näkemystä lohikantojen hyödyntämiselle.
- Kuitenkin eri tahoilta esitetyt näkökannat, pyynnöt ja vaatimukset ovat kovasti erilaisia, lausunnon antajan näkökulmasta riippuen. Tällöin myös välitysesityksen tekeminen tulee olemaan hyvin vaikeaa.
- Haluan korostaa voimakkaasti sitä, että Itämeren lohivarat ovat nykyisin senkaltainen resurssi, että siitä riittää jaettavaa sekä rannikolle että jokiin.
- Täällä Satakunnan alueella on pantu vireille uusi merellinen kansallispuistohanke, Selkämeren kansallispuisto, joka ulottuisi myös Vakka-Suomeen. Olen tietoinen, että länsirannikolla on suuri joukko huolestuneita kalastajia ja kalankasvattajia. He näkevät, että hanke heikentää mahdollisuuksia harjoittaa kalatalouselinkeinoja ja esim. laajentaa

kalankasvatusta alueella, joka ympäristöolosuhteittensa puolesta on kasvatukselle erityisen sopiva. Siellä olisi mahdollista jopa kokeilla ympäristölle ystävällistä avomeriteknologiaa.

- Minä ja maa- ja metsätalousministeriö olemme olleet aktiivisia sen varmistamiseksi, että uhkakuvat eivät toteudu. Kansallispuistoa koskeva lakiesitys on nyt valmistunut ympäristöministeriössä ja valtioneuvosto on päättänyt lähettää sen eduskunnan käsittelyyn. Tiedän, että edelleen on huolta siitä, mitä kansallispuisto toteutuessaan merkitsee kalatalouden harjoittamiselle ja haittaeläinten metsästykselle. Lakiesityksessä on pyritty yhteen sovittamaan eri tahojen näkökantoja. Asian lopullinen sisältö on nyt eduskunnan käsissä.

Hyvät kuulijat,

- Ministeriössä on valmistunut **ammattikalastuksen kehittämistä koskeva kansallinen ohjelma**, jonka hyväksyin tämän vuoden helmikuussa. Se valmisteltiin yhteistyössä ammattikalastajien ja heidän järjestöjensä kanssa. Ohjelman tavoitteena on kannattava, arvostettu ja elinvoimainen kalastuselinkeino sekä mm. markkinoille tulevan kotimaisen kalan määrän ja arvon kasvu.
- Kansallisessa ammattikalastusohjelmassa määriteltiin yli kymmenen tarpeellista toimenpidettä, joilla tavoitteisiin pyritään. Ohjelman toteuttaminen on vasta käynnistynyt, mutta silti monia toimenpiteitä on pantu jo alulle.
- Paljon julkisuutta on saanut esimerkiksi ns. poistokalastushanke, jonka rahoitimme keväällä maaseutuohjelman varoista. Hankkeella etsitään keinoja ottaa käyttöön nykyisin vajaan hyödynnettyjä mutta voimakkaasti runsastuneita kalalajeja, kuten särkeä ja lahnaa. Tästä voi koitua Suomen ammattikalastajille aivan uusi mahdollisuus täydentää elinkeinotoimintaansa.
- Monet ohjelman toimenpiteet edellyttävät kuitenkin pitkäjänteistä ja kärsivällistä otetta. EU:n kalastuspolitiikkaan vaikuttaminen on jatkuvaa työtä. Erittäin tärkeä kysymys kalavaroille pääsystä käsitellään osana kalastuslain kokonaisuudistusta. Se ei tapahdu käden käänteessä.
- Jo tänä vuonna ohjattaessa Metsähallituksen toimintaa kalatalousasiat on nostettu asialistalle. Näin voidaan vaikuttaa valtion vesien saamiseen ammattikalastuksen käyttöön.
- Vaikka olemme meren äärellä, muistuttaisin teitä myös **sisävesiemme runsaista ja monipuolisista kalavaroista**. Niitä hyödynnetään pääosin

virkestyskalastuksen keinoin. Vesien laitamilla asuvat ihmiset, vapaa-ajan asukkaat ja turistit kalastavat virkistykseksi ja kotitarpeeksi. Pieni sisävesien ammattikalastajien joukko rikastuttaa kalan tarjontaa markkinoille omalla merkittävällä panoksellaan. Muikku on eräs merkittävimmistä talouskaloistamme. Tämä näkyy käytännössäkin siitä, että muikkua on saatavana kalatiskaileilta lähes ympäri vuoden. Sisävesien ammattikalastajilla on siten merkittävä osa kalataloudessa.

Arvoisat kuulijat,

- Kalatalouden markkinanäkymät näyttävät hyviltä. Kalan kulutus lisääntyy Suomessa, kiitos terveystieteen ja kalan hyväksi tehtyjen kampanjoiden ja menekinedistämistoimenpiteiden. Maa- ja metsätalousministeriö on mielihyvin ollut tukemassa kalatuotteiden menekin edistämistä.
- Virallisesti kalaa kehoitetaan syömään ainakin kaksi kertaa viikossa, eri kalalajeja vaihdellen. Enemmistö suomalaisista syö kalaruokaa kuitenkin vain kerran viikossa, tai tätäkin harvemmin. Parantamisen varaa on siis vielä, vaikka olemmekin yhä EU:n neljänneksi innokkaimpia kalansyöjiä. 27 jäsenvaltiosta edellemme kipuavat vain Portugali, Espanja ja Malta.
- Haluaisin kiinnittää huomiotanne erääseen asiaan, jossa meidän suomalaisten tulisi petrata. Silakka on tärkein kalavaramme, mutta sen suosio kotitalouksissa on painunut romahdusmaisena alhaalle.
- Kolmisenkymmentä vuotta sitten silakan elintarvikekulutuksen määrä Suomessa oli 30 milj. kg vuodessa, mutta tätä nykyä vain alle 5 milj. kg. Toivonkin, että elinkeino etsii uusia ja tehokkaita yhteistyön ja markkinoinnin keinoja silakan ihmisravinnoksi käyttämisen lisäämiseksi. Ministeriö tukee hankkeita silakan ja muun kalan menekin edistämiseksi osana rakennepoliittista toimintaohjelmaa.
- Kalatalous tuo työtä ja toimeentuloa suomalaisille. Tämän toimeentulon määrää voimme lisätä. Luonnonvaramme ja luonnon olosuhteemme antavat tähän hyvän mahdollisuuden.
- Näkemykseni on, ettei suomalainen ruokapöytä tyhjene kotimaisesta kalasta ja ammattikalastuksella on kestävä tulevaisuus. Maa- ja metsätalousministeriö parantaa käytössä olevilla keinoilla kalatalouden harjoittamisen edellytyksiä. Tässä tarvitaan myös aktiivisia alan toimijoita. Ongelmien poistaminen onnistuu tiiviillä yhteistyöllä.